

HARRY SIDEBOTTOM

ÚTĚK Z PEVNOSTI TICHA

DESET HRDINŮ. NEDOBYTNÁ PEVNOST. BEZNADĚJNÁ MISE.

Útěk z pevnosti Ticha

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Harry Sidebottom

Útěk z pevnosti Ticha – e-kniha

Copyright © BB/art s. r. o., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ÚTĚK
Z PEVNOSTI
TICHA

H A R R Y S I D E B O T T O M

ÚTĚK
Z PEVNOSTI
TICHA

Přeložil Petr Kovács

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2020

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2019 Harry Sidebottom

Map © Bonnier Zaffre Art Department

All rights reserved.

Z anglického originálu *The Lost Ten*

(First published by Zaffre London, Great Britain in 2019)

přeložil © 2020 Petr Kovács

Redakce textu: Iva Klinderová

Jazyková korektura: Mirka Jarotková

Tisk: FINIDR, s.r.o. Český Těšín

První vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-759-5352-0 tištěná kniha

ISBN 978-80-759-5434-3 ePub

ISBN 978-80-759-5435-0 mobi

ISBN 978-80-759-5436-7 PDF

Michaeli Dunneovi
16. 12. 1958 – 17. 8. 2017

Římská říše roku 265 n. l.

..... Hranice provincií

1. ZEUGMA	5. HATRA
2. BATNY	6. NINIVE
3. KARRHY	7. ZADRAKARTA
4. RÉSAINA	

KAPITOLA 1

Pevnost Ticha

Z PEVNOSTI TICHA SE JEŠTĚ NIKDO nevrátil.

Temná věž s vysokou vnější hradbou seděla na úzkém skalním útesu vysoko na hřebenech Alborzu. Z osamělé pevnosti-vězení nebylo úniku. O vězni, který jednou prošel její branou, už nikdo nikdy neslyšel. Pouhá zmínka jeho jména byla trestána na hrdle. Řekové jí říkali vězení Zapomenutí.

Eunuch Barbad si prohlížel děsivou scénu před sebou. Nejprve, na počátku své cesty, putovali podhůřím se svahy porostlými převážně bukovými a dubovými lesy. Na mýtinách a paloucích se pásli jeleni a laně. Jejich kolona se dělila o cestu s pastevci ženoucími v jarním slunci svá stáda na pastviny výše v horách. Nyní se ocitli ve zcela jiném světě. Jedinými stromy kolem byly zakrslé jalovce, jedinými živoucími tvory kánata vznášející se vysoko na vlnách mrazivého větru a pátrající v hlubinách pod sebou po kořisti. V dále se tyčily nejvyšší vrcholky, pokryté ještě stále sněhovými čapkami.

Barbad se zvrátil zpět do opěradla vozu a spustil zástěrku v okně. Ledový vzduch venku se mu zakusoval do vrásčité kůže a působil jeho starým kostem bolest. Podíval se naproti na prince Sásána. Chlapec seděl vzpřímeně a nehybně. Jeho temné oči neprozrazovaly, co si myslí nebo cítí. Barbad na něj byl hrdý. Hoch byl vychován, aby uměl jezdit na koni, střílet z luku a bát se temné Lži bezbožnosti. Na tohle ho ale nemohlo připravit nic. Nebyla to jeho chyba. A žádnou vinu nebylo možné klást ani jeho otcí. Princ Pápak nebyl bezvěrec. Barbad pravdu znal. Byl tam a viděl všechno na vlastní oči.

Lov probíhal daleko odsud směrem na jih, na okraji velkého močálu na březích Perského zálivu. Dvůr se usadil v Babylónu. Když se král králů

Šáhpúr vypravil na lov, jeho rozhodnutí si vyžadovalo přípravy jako na vojenské tažení. Kolonu tvořily tisíce lidí. Příbuzní a hodnostáři, dvořané, kněží, královský harém, písaři, baviči, zahraniční vyslanci, vojáci, zástupy služebnictva a celá armáda lovců.

Místo vlastního lovu bylo rozlehlé a bohaté na zvěř. Doslova překypovalo husami a kachnami, v houštinách se rochnili kanci, ale hlavní lovcí Šáhpúrovi slíbil lva. Král králů si zasloužil i krále zvířat. A nebyl to jen ledajaký lev, ale obří, zjizvený, starý mazaný samec. Povíдалo se, že tahle bestie usmrtila už dva královské otroky.

Barbad nelovil, od doby, kdy ho před mnoha a mnoha lety vykleštili. Jeho místo bylo u ostatních eunuchů a u žen. Jako nejvyšší písař prince Pápaka, bratra krále králů, se připojil ke královskému harému. Usadili se na nízkém návrší, ve stínu stromů, ale s krásným výhledem. Šáhpúr zaujal společně se svými bratry a několika z mnoha svých synů postavení hned pod nimi.

Král králů byl oděn v nádherném purpurovém a zlatém rouše. Když se smál a pil s princem kolem sebe, jeho černým uhlem podmalované oči a bělostné zuby típytivě zářily. Příbuzní, odění jen o něco méně skvostně než on, mezi nimi byl i Pápak, sdíleli jeho dobrou náladu a pohodu. Dolévači pohárů, ovívači i vojáci nesoucí jejich zbraně stáli a čekali netečně a mlčky opodál.

Odkudsi z dálky se nesl hluk nadháněčů postupujících v půlkruhu podrostem směrem ke královské skupině a ženoucích kořist k urozeným lovcům.

Dokonce i ve stínu panovalo nesnesitelné horko. Na stromech se nepohnul ani lísteček a stejně nehybný byl i vzduch, který dýchali. Tady na jihu přicházelo jaro opravdu brzy. Barbad se usadil na skládací stoličce. V jeho věku již nebylo snadné zvednout se z koberce rozprostřeného na zemi. Eunuši a konkubíny kolem popíjeli víno z velkých sudů chlazených sněhem dopraveným ze vzdálených hor. Pojídali sušené maso a bezstarostně klábosili. Ve svém zářivém, pestrobarevném hedvábí připomínali hejno exotických, přesto však domestikovaných ptáků.

Barbad ještě chvíli sledoval svého pána prince Pápaka a pak zavřel oči a na okamžik si zdříml.

Ze spánku ho vytrhl strašlivý řev.

Hluboký, hrdelní hlas starého lva přiměl eunuchy a ženy k vyděšenému kňučení a vysoce posazenému pištění. Strážce se snažily harém uklidnit. Na úpatí jejich návrší byla rozprostřena síť, kterou hlídal oddíl kopiníků. Byli v naprostém bezpečí. Barbad ignoroval rozruch kolem a soustředil se na lovce.

Šáhpúr předstoupil před svou družinu. Vysoký a vzpřímený, se založeným šípem vypadal jako ztělesnění královského majestátu. Tiše a odvážně čelil zcela sám nebezpečí. Přesně tohle znamenalo být král.

Princ Pápak postupoval pár kroků za ním, kousek stranou. V ruce svíral lehký lovecký oštěp s příčnou rozpěrkou u paty dlouhé čepele. Oštěpy mělo i několik dalších královských příbuzných, většina ale byla vyzbrojena luky. Nikdo z nich však nesmí zasáhnout do průběhu lovu, jestliže to nebude absolutně nezbytné. Král zvířat není kořist pro každého, je vyhrazen králi králů a Šáhpúrovo umění s lukem bylo legendární.

Pozornost všech lovců se soustředila na houštinu. Barbad sledoval směr jejich pohledů. Asi padesát kroků před Šáhpúrem se zvedala stěna rákosového porostu. I když nahoře na kopci se horký vzduch ani nepohnul, bylo vidět, že špičky stvolů vysokých rostlin se nepatrně pohybují.

Barbad si uvědomil, že stojí a jako lovecký pes upírá zrak k rákosí.

Lev znovu zařval. Jeho dunivý hlas vibroval Barbadovi v hrudi a zdálo se, že rozechvěl i okolní vzduch. A pak se rákosí rozestoupilo.

Byl to dospělý lev, samec, krásně zlatohnědý, štíhlý, ještě stále mladý. Nahoru na kopec se nesl jeho divoký pach. Jeden z eunuchů zakňučel strachem.

Zvíře se ohlédlo za sebe do houští. Nadháněči již museli být hodně blízko. Jejich řev a bušení ratišti kopí o štíty vyplašilo vodní ptactvo kousek před nimi.

Lev se podíval na ty, kteří mu blokovali cestu. Jeho prázdný pohled se zaměřil na osaměle stojícího muže úplně vepředu.

Šáhpúr natáhl luk, zatím jen zpola.

Lev potřetí zařval a připravil se k výpadu.

Král králů natáhl tětivu až za ucho a zamířil.

Na okamžik se zdálo, že kolem zavládlo hrobové ticho. Hluk nadháněčů, zběsilé třepotání křidel vyplašeného ptactva jako by přicházely z dálky, téměř neslyšné, mimo čas a prostor.

Šáhpúrovi se lehce třásla paže vypětím.

Lev se vrhl vpřed. Rychleji, než dokázalo lidské oko zachytit, se mu do hrudi s tupým úderem zabodl vystřelený šíp. Zvíře se zapotácelo, ale znovu se odrazilo ke skoku. Druhá střela zasáhla průdušnici. Tentokrát už se zvíře zhroutilo na zem. Byl to divoký a chrabří lev. S probublávající růžovou pěnou, která mu prýštila z tlamy, se ještě stále plazil vpřed k postavě, jež mu způsobila takovou bolest.

Šáhpúr předal luk jednomu ze svých synů a tasil dlouhý, rovný meč. Elegantními kroky přešel ke zvířeti. Z toho rychle unikal život a mordu mělo celou rudou prýštilí krví. Dříve vzdorný a hrůzu nahánějící řev se změnil v dusivé chroptění.

Šáhpúr se postavil obkročmo nad umírajícího lva, otočil se na svou družinu, napřáhl meč a s uměním daným dlouhou praxí vrazil zvířeti ostrou čepel zbraně mezi lopatky a zasadil mu smrtelný úder.

„*Sláva Mazdou milovanému Šáhpúrovi!*“ K hlubokým hlasům lovců se přidaly i pištivé hlasy harému.

Zatímco si Šáhpúr užíval oslavného jásotu, Barbad si všiml, jak se špičky rákosí za jeho zády opět chvějí.

„*Králi králů, potomku boží, hrdino proslulý svou odvahou!*“

Pápak se proti vši dvorské etiketě vrhl kupředu ke králi.

„*Kéž tě bohové...*“ Provolávání slávy utichlo.

V rákosí se objevila mezera.

Druhý lev byl již starý, svalnatý a silný. Přes celou hřívu se mu až dozadu táhla dlouhá bílá jizva. Měl prohnáný pohled lidožrouta.

Šáhpúr ještě stále nic netušil a uraženě se otočil, když se kolem něj Pápak přehnal.

Lev lidožrout se bez dalšího otálení vrhl vpřed. Jeho zrychlení bylo nepochopitelným popřením velikosti jeho těla. Třetím skokem byl u Pápaka. Ten neměl dostatek času, aby zaujal správný postoj, ale princů se jako zázrakem podařilo bodnout před sebe oštěpem. Náraz lvího těla zlomil rátiště oštěpu a srazil Pápaka v kotrmelcích k zemi jako nějaké dítě.

Zmítající se lví tělo dopadlo těsně před krále králů. Lev se stočil do klubíčka a snažil se tesáky a drápy vyrvat ze slabin tu strašlivou věc, která mu působila bolestivou agonii a kradla život.

Tvář krále králů byla jako neproniknutelná maska. Podíval se na svého potlučeného a poškrábaného bratra ležícího v prachu. Beze slova si zasunul meč do pochvy a odcházel pryč.

Lov skončil.

Večer byl příjemně teplý. Mezi tamaryšky vál mírný, chladivý větrík. Na nebeské klenbě zářily jasné hvězdy. V prostorném stanovém pavilonu prince Pápaka však panovala atmosféra klidu před bouří.

Barbad dohlížel, jak jeho pána otroci vykoupali a ošetřili mu rány. Měl dva otevřené šrámy a spoustu podlitin, ale jeho zranění nebyla nikterak vážná. Když principi podali večeri, nikdo moc nemluvil, stejně tak když ho ukládali ke spánku. Nikdo, dokonce ani mladý princ Sásán se ani slovem nezmínil o lovu. Nikdo se neodvážil vyslovit nahlas otázku, kterou však měli všichni na jazyku. Odmění král králů Pápaka za projevenou chabrost, nebo ho naopak potrestá za jeho opovážlivou troufalost? Barbad si stejně jako všichni ostatní ponechával svůj názor sám pro sebe.

Na odpověď nemuseli čekat dlouho.

S postupujícím věkem spával Barbad stále méně a hůře. Uprostřed noci uslyšel dupot nohou stráží zaujímajících postavení kolem stanu. Barbad si nechal na noc tuniku a nyní jen vklouzl do trepek, uvázal si kolem pasu šerpu, přehodil přes sebe plášť a pospíchal do ložnice svého pána.

Jak se dalo předpokládat, princ Pápak očekával svůj osud klidně a statečně. Nechal si zavolat svého syna a nejvýznamnější členy své domácnosti. V měkkém světle lampy k nim tiše promlouval. Nesnažil se je utěšovat, ale dodával jim odvalu a víru. Respektujte boží vůli a strážte se Lži.

Když dovnitř vstoupili vojáci, Barbad cítil, jak mu srdce v hrudi divoce bije. Kamkoli se podíval, viděl jen kůži a ocel, vousaté a kruté tváře. I přesto postupovali se vší úctou. Bez násilí a bez urážek. Spoutali prince stříbrnými okovy, jak odpovídalo jeho urozenému stavu.

A pak jim důstojník stráží přečetl verdikt krále králů.

I nyní princ Pápak zachoval klid. Podíval se Barbadovi do očí a tiše k němu promlouval. „Splň svoji povinnost. Zůstaň s mým synem až do konce.“

Barbad sklonil hlavu.

Ještě té noci se princ Sásán a Barbad vydali na dlouhou pouť do vzdálené provincie jménem Hyrkánie a k pevnosti Ticha.

Poslední stoupání bylo příkré. Několik jezdců z doprovodu muselo dokonce seskočit z koní, aby pomohli vytlačit vůz vzhůru. Když dorazili k bráně, podložili kola klíny.

Barbad i Sásán na rozkaz vystoupili.

Vítr cuchal cípy Barbadova pláště a všude kolem čněly vysoké útesy, ze kterých se až točila hlava. Jediným zvukem byl křik dravců kroužících nad jejich hlavami.

Velitel jejich stráží zavolal na hlídku na hradbách. Jeho hlas byl ve srovnání s monumentální přítomností hor zoufale slabý a vítr mu kradl slova od úst.

Jedna z hlídek kamsi odběhla. Druhý muž jim přikázal čekat. Brána zůstala zavřená.

Zmrzlý v ledovém větru až do morku kostí Barbad cítil, jak ho zvolna opouští odvaha. Řeční lékaři u dvora tvrdí, že srdce dospělého člověka se s postupujícím stářím smršťuje, až nakonec není o nic větší než srdce dítěte. Barbad byl již hodně starý. V létě mu bude pětasedmdesát. Pokud se toho vůbec dožije. Od eunucha ovšem nikdo neočekával, že bude mít odvahu celého muže.

Když si chlapec všiml, jak se Barbad chvěje, zlehka se dotkl jeho paže, aby ho povzbudil. Barbad se vzchopil a usmál se na něj. Sásánovi bylo pouhých deset let. Byl to velmi statečný chlapec.

Po chvíli se musel odvrátit, aby princ neviděl slzy, které se mu nahrnuly do očí. Prohlížel si hradby pevnosti. Vnější opevnění bylo vystavěno z dobře opracovaného kamene. Jednotlivé kvádry na sebe byly naskládány tak rovně a byly natolik hladké, že po nich nebylo možné vyšplhat. Cestou sem si Barbad promýšlel jednotlivé možnosti útěku. Věděl však, že spřádá pouhé iluze. Jejich stráže byly velmi ostrážité. Chlapec byl stejně jako jeho otec spoután stříbrnými okovy. A i kdyby nebyl, jak by se mohlo starému eunuchovi a desetiletému chlapci podařit uprchnout? Kam by šli? K divokým barbarským nomádům severních stepí? K Římanům daleko na západě? Bez peněz a bez přátel by nedošli daleko.

Konečně se brána otevřela. Těžká, pobitá železem.

Když spolu s chlapcem vstoupili do temného podloubí strážnice, princ vzal Barbada za ruku. Jeho dětská kůže byla v dlani starého eunucha teplá a hebká.

Temnotou průchodu pronikaly kužely světla z otvorů ve stropě. Za nimi projel i vůz a jeho hlasité skřípání a klapot koňských kopyt se jako ozvěna odrážely od okolních kamenných stěn. Vpředu se otevřela další brána a oni prošli na světlem zalité nádvoří.

Hrad byl větší, než se jevil zvenčí. Celou pevnost ohraničovala přibližně oválná zeď kopírující nepravidelné tvary útesu. K vnitřní hradbě se tiskly nejruznější budovy: ubikace posádky vpravo, stáje a skladiště vlevo. Před sebou, přímo naproti hlavnímu vstupu, měli menší postranní bránu, vklíněnou mezi kasárenské baráky a vnitřní věž. Ta byla kruhovitého půdorysu, čtyři podlaží vysoká. V úrovni přízemí neměla žádné otvory. O kus výš bylo ve zdi několik malých oken, jen nepatrně větších než střílny na hradbách, příliš úzkých na to, aby se jimi protáhl dospělý muž. Podél přední stěny stoupalo kamenné schodiště, vedoucí ke dveřím v prvním patře. Na jeho vrcholku již čekal správce vězení Zapomenutí.

Náduk, *zendanig*, byl muž obří postavy s mohutným červeným plnovousem, který mu pokrýval celou hrud'. Barbad ho již znal. Viděl ho u dvora. V souladu se svým temným povoláním se vždy oblékal do černého. *Zendaniga* nikdo nikdy nemiloval, ale vyzařovala z něj taková hrozba, že se před ním členové královského doprovodu nakrčili strachem.

Barbad a Sásán začali stoupat po schodech. Chlapec šel jako první, kráček klidně, držel hlavu vzhůru. Opět se zdálo, že odvaha mladého prince připraví Barbada o poslední zbytky mužnosti, které mu nůž ponechal.

„Vítej, princí Sásáne, synu prince Pápaka, z rodu Sásánova.“

Vrchní žalářník měl studené černé oči, jako oblázky na dně potoka. Jeho slova byla zdvořilá, ale hlas byl prostý jakéhokoli citu.

„Tvoje ubytování je v horním podlaží.“

„Jsi nesmírně laskav,“ odpověděl princ.

Náduk se otočil a kráček v čele. Strážce za nimi nesly jejich věci.

Než dorazili do nejvyššího patra věže, Barbad již necítil své staré nohy a jen stěží se dokázal nadechnout.

Na konci schodiště stanuli před těžkými dveřmi pobitými železem stejně jako hlavní brána.

„Nechám přinést jídlo a pití,“ řekl Náduk a ukázal jim, ať vstoupí. „A budou vám sejmuty okovy.“

Dveře za eunuchem a chlapcem se zavřely. Slyšeli otáčení klíče v zámku.

Jejich ubikaci tvořily dvě místnosti: denní komnata a ložnice za ní. Ve zdi obývacího pokoje byl i miniaturní záchod. Obě místnosti byly vybaveny: na zemi ležely koberce, na stěnách závěsy, téměř luxusní nábytek, koše s hořícím ohněm.

Chlapec roztáhl okenice. Čerstvá malta prozrazovala, kde byly před jejich příchodem upevněny přes úzký průzor okna mříže. Sásán vyhlédl ven.

Oknem vpadl do místnosti studený vítr z hor a rozkmital plameny v železných koších.

Barbad vybalil jejich skromný majetek: něco oblečení, knihu básní a Sásánovu oblíbenou hračku – hadrového vycpaného lva. Nedovolili jim, aby si s sebou vzali jakoukoli kosmetiku, léky, psací potřeby, cokoli ostrého. Vzali jim i tkaničky a opasky. V místnostech nebyly žádné příbory, žádný ze závěsů na stěnách neměl šerpu, kterou by jej bylo možné stáhnout.

Barbad si v rozporu se vši etiketou sedl bez vyzvání na divan a začal přemýšlet.

Správce se k nim choval uctivě. Prince dokonce oslovil jeho jménem a jménem jeho otce. Nechá mu sundat stříbrné okovy na ruce i na nohou. Možná mají ještě stále naději. Třeba jim král kráľů udělí milost.

Lidskost a lítost byly jako dvě sestry ctností. Pokud se člověk na úrovni dopustil zločinu, který nebyl veskrze hnusný a odporný, stávalo se, že král kráľů přikázal, aby místo provinilce zbičovali jen jeho plášť. Kat také mohl odsouzenci uříznout jen štrápe na čapce místo uší. Mohli mu setnout pouze turban, a ne hlavu.

Šáh-púr však nebyl známý přílišnou shovívavostí. Při obléhání Areté nechal římské zajatce oslepit tím, že jim nalil do očí rozpálený olej. Barbad sám byl svědkem, jak jednoho buřiče poslali zpátky do jeho města uvázaného na hřbetě zmrzačeného osla. Muži usekli uši, dlaně i chodidla. V Ktésifóntu přivázali zrádce na deset dní ke kolu a nakonec mu vydloubli oči a do uší nalili rozzhavený bronz. A pak tu byla ještě pomalejší a mno-

hem strašlivější smrt – pomocí dvou dřevěných koryt připomínajících lodě. Barbad takovou popravu před mnoha a mnoha lety viděl. Ten den určitě nepatřil k těm, které by si chtěl pamatovat, ale přesto na něj nedokáže nikdy zapomenout.

Nedopustí, aby chlapce stihl stejný osud. Lidé si myslí, že eunuši jsou slabí a hodni opovržení. To se ale mýlí. Jistě, když vykleštíte vzpurného hřebce, přestane kousat a kopat, ale pořád s ním můžete vyjet do pole. To samé platí i pro býky. Po vykastrování ztratí svou zuřivost, síla jim ovšem zůstane. Když vykleštíte psa, nebude již tak vzteklý, ale pořád vás bude chránit a poslouží vám při lovu.

Barbad splní slib daný princí Pápakovi. Zůstane s jeho synem až do konce.

Náduk byl vskutku důsledný, nezapomněl ani na mříže, aby se chlapec nemohl vrhnout z okna vstříc rychlé smrti. Jediná věc, kterou opomenul, byly koše na oheň. Spolknutí rozžhaveného uhlíku znamená jistou smrt. Ovšem stejně bolestnou jako ta, která by přišla z rukou kata. Tak daleko to ovšem dojít nemusí.

Barbad ještě stále ukřýval v rukávu tuniky nožík. Opravdu titěrný, velký sotva jako prst a jen na třetinku prstu široký, určený k ořezávání nehtů. Nebude-li však zbyť, svůj účel splní.

KAPITOLA 2

Řím

TÁBOR CIZINCŮ BYL místem, které nevěštilo nic dobrého. Nacházel se na Caelijském pahorku a sídlilo zde nejvyšší velitelství *frumentariů* – císařských zvědů a úkladných vrahů. Zde byli drženi političtí vězni důležité natolik, aby je císař nechal přivést z provincií do Říma, a čekali tu buď na popravu, nebo na další výsledky. Používané mučení bylo děsivě efektivní. Obyčejní občané se od tábora drželi raději dále. Někteří tu tvrdili, že když se vám tábor zjeví ve snu, je to předzvěst neblahého osudu, který na vás v budoucnu čeká. Do tábora dobrovolně vstupovali jen informátoři, aby zde z touhy po penězích či pomstě udávali své bližní.

Murena si tábor ovšem zamiloval hned, jakmile sem před lety poprvé vstoupil. Sotva prošel branou, okamžitě vycítil sílu, kterou toto místo vyzářovalo. Zde byla shromážděna veškerá tajemství impéria, všechny jeho tajné plány. Vyjížděli odsud nenápadně oděni muži, aby i do těch nejvzdálenějších koutů říše doručili rozkazy, které uváděly vojska do pohybu, nebo naopak znamenaly smrt jejich vojevůdců. Někdy představovaly jejich dopisy pouze léčku, do níž se měla budoucí oběť teprve chytit. Pak následoval tvrdý a nelítostný zásah.

Murena prošel za svítání mezi úhlednými bloky kasárenských baráků a zastavil se před apsidou sloužící jako Herkulova svatyně. Jak mívával ve zvyku, přiložil si dlaň na prsa a nabídl bohovi modlitbu. Herkules cestoval po celém světě, svrhoval tyrany a bojoval se zlem. Takovéto božstvo bylo tím správným patronem díla *frumentariů*.

Když uspokojil požadavky náležitě zbožnosti, zamířil přes dlážděné nádvoří do středu tábora. Vystoupal po schodech do velitelské budovy a odpověděl na pozdrav dvojice stráží. Jeden z mužů mu otevřel dveře.

Uvnitř zůstal bez hnutí stát a prohlížel si prostou, skromně zařízenou

místnost. Její vybavení tvořil psací stůl, na něm stylus a další psací pomůcky, dvě lampičky a na hromadu srovnané zprávy. Za stolem stála židle, další dvě se nacházely před ním. Kromě stojanu na zbroj v rohu už tu žádný další nábytek nebyl. Všechny čtyři stěny lemovaly přihrádky plné dokumentů.

Jako každé ráno se s tichým uspokojením rozhlédl kolem sebe. Před čtyřmi lety sem přišel jako pouhý průzkumník Čtvrté Skythské legie, aby sem doručil důležité zprávy z Východu. Zprávy byly shledány příznivými. Vojevůdci Balista a Odainathos odrazili perskou invazi a uzurpátor trůnu byl zabit. Murena byl za odměnu jmenován centurionem *frumentariū*. Nyní již zastával funkci *princeps peregrinorum*, velitele všech *frumentariū*. Pakliže si císařské špehy představíte jako pavučinu rozprostřenou po celém impériu, Murena seděl přímo v jejím středu, tahal za jednotlivá vlákna a chytal do své sítě všechny, kteří spřádali pikle proti Římu nebo jeho vládci, a lákal ty, kteří o tom byt jen přemýšleli, do pasti, z níž nebylo úniku.

Murena přicházel do kanceláře vždy časně. Jmenován byl teprve nedávno a bylo toho ještě hodně, co si musel osvojit. Jeho tajemník mu na stůl již připravil hromadu spisů. Každý si přečetl a posoudil, na základě některých pak nařídil konat, aby je nakonec všechny pečlivě založil. Pověsil si plášť na stojánek na zbroj – časná jarní rána bývala ještě chladná – a posadil se ke stolu, dychtivý objevit nové důkazy, další spiklence a záškodníky.

Sotva stačil dosednout za stůl a rozvinout první svitek papyru, ozvalo se klepání na dveře.

„Dále.“

„Máš tu návštěvu, pane.“

Do místnosti vstoupila bez vyzvání vysoká postava v plášti s kapucí.

Murena zůstal sedět. Jeho důstojnost byla lehce dotčena, ale zatím se ničím neznepokojoval. Základním předpokladem práce *frumentariū* bylo utajení a stráž by dovnitř nepustily nikoho, kdo by k tomu neměl oprávnění.

Velký muž si stáhl kápi a odhalil svou širokou, brunátnou tvář.

Murena bleskově vyskočil. „Omlouvám se, pane. Nečekal jsem tě.“

„Není nutné se omlouvat,“ usmál se na něj muž s větrem ošlehanou tváří. „Máš tu nějaké svažené víno? Nech přinést tři poháry. Venku je hnusná zima.“

Murena vyšel, aby vše zařídil. Srdce mu divoce bušilo. Prefekt pretoriánů by k němu bez ohlášení a inkognito jistě nepřišel, kdyby k tomu neměl hodně dobrý důvod.

Než se vrátil, Volusianus si přehodil plášť přes stojan na zbroj a usadil se za jeho stolem. Ukázal mu na jednu z židlí pro návštěvníky.

„Domluvil jsem zde tajnou schůzku,“ oznámil mu Volusianus. „Ty tu zůstaneš. Jak je ti známo, za pár dní vyrazím s císařskou družinou na sever. Gallienus chce přejít Alpy a rozdrtit uzurpátora Postuma, jenž se zmocnil Gallie. Pokud by se mi něco stalo, chci tu mít důvěryhodného a spolehlivého muže, který zařídí, co bude potřeba.“

Murena přijal kompliment lehkou úklonou hlavy.

Volusianus již nic dalšího nedodal. Seděl a vypadal naprosto spokojený s tichem, které v místnosti panovalo.

Murena podléhal jako nejvyšší velitel *frumentariů* přímo prefektovi pretoriánů a Volusianus zase přímo císaři. Kromě posvátné osoby imperátora tak v říši nebylo mocnějšího muže, než byl právě pretoriánský prefekt. Jeho jmenování mělo svůj vžitý rituál. Císař si vzal jeho meč. *Když povoládu dobře, užívvej ho pro mě; když špatně, otoč ho proti mně.* Prefekt velel císařské strážci. Pretoriáni, dvanáct tisíc nejlépe placených vojáků v celém impériu, střežili císařský palác v Římě a doprovázeli císaře na všech cestách. Prefekti pretoriánů si v průběhu let osvojili i pravomoci v oblasti civilního práva a často místo císaře předsedali jeho soudu.

Takováto moc mohla být pro císaře zároveň nebezpečím, a tak byly ve městě rozmístěny i další vojenské jednotky coby protiváha: vlastní městské kohorty přímo v Římě a Druhá Parthská legie v Albanských horách za městem. Většina císařů si zároveň držela osobní gardu tvořenou germánskými bojovníky pocházejícími z území za hranicemi. Věrnost velitele pretoriánů zajišťovalo i dvojí jmenování. Jednotka měla vždy dva prefekty, jeden druhého hlídal. Volusianův kolega se nyní nacházel v Mediolanu, kde shromažďoval armádu k přechodu Alp do Gallie. Dalším mechanismem, který měl bránit přílišným ambicím prefektů, byla skutečnost, že byli jmenováni z řad jezdců, tedy druhého nejvyššího společenského řádu v říši, a nikoli z řad těch nejvyšších – senátorů. Předpokládalo se, že pokud by prefekt zavraždil svého pána s cílem zmocnit se vlády, senátoři by ne-

byli příliš nakloněni představě dosadit na trůn člověka nižšího postavení, než jsou sami.

Žádná z takto pečlivě stanovených podmínek kontroly a vyvažování nefungovala dokonale. Jen jediný císař padl rukou barbarů, ale hned několik se dočkalo smrti meči svých pretoriánů. Již dva prefekti pretoriánů zosnovali úkladnou vraždu císaře a sami usedli na jeho místo. Nebezpečí zůstávalo. Přesně tak, jak se básník Juvenalis jednou velmi trefně otázal: *Quis custodiet ipsos custodiet? Kdo ale ohlídá hlídače?*

Poklepání na dveře oznámilo příchod vína. Murena se zvedl, poslal strážce pryč a sám nalil.

Volusianus si dopřál mocný doušek, pak si teplým pohárem ohříval dlaně. „Taková zima mi nebyla, ani když jsem jako mladý sloužil na Dunaji a na Rýnu.“

Murena ze sebe vydal neurčitý zvuk naznačující jak účast, tak i odmítnutí přednesené teze, že je jeho nadřízený již starý.

„V noci dokonce mrzlo. To jarní zelenině určitě neprospěje.“

Volusianus se nikdy netajil svým selským původem. Naopak, spíš na něj upozorňoval. Zdůrazňování toho, jak daleko to dotáhl, však mnozí považovali za marnivost a ješitnost. Volusianus patřil k oblíbencům předchozího císaře Valeriana a podařilo se mu vystoupat na samotný vrchol. Výš už to nešlo: z vojáka v legiích byl povýšen do jezdeckého stavu, jmenován prefektem pretoriánů, znovu povýšen, nyní již na senátora. Ani Valerianovo zajetí Peršany jeho postup nezastavilo. Císař Gallienus, Valerianův syn, na něj prý velmi spoléhal, což prokázal tím, že ho potvrdil ve funkci velitele pretoriánů. Dokonce mu prokázal i čest, že společně s ním zastával úřad konzula. Historie si bude již navždy pamatovat, že roku tisíc třináct po založení Říma spolu Gallienus a Volusianus sdíleli úřad konzula. Byla to hrdá poukázka na nesmrtnost.

Základem bleskového a hvězdného vzestupu prefekta pretoriánů byla jeho věrnost a bezohledná výkonnost a efektivita. Jistě, povídaly se i jiné věci, ale když se Murena zadíval do bezelstné a otevřené tváře muže před sebou, nepřipouštěl si, že by na nich mohlo být něco pravdy. Lidé pořád něco povídají. A navíc Murena Volusianovi vděčil za svoji funkci.

Další klepání na dveře.

„Gnaeus Claudius Severus,“ oznámil strážce.

Důstojník zasalutoval a zavřel za sebou dveře.

„Uděláme, co přikážeš, jsme připraveni splnit každý tvůj rozkaz,“ pozdravil Severus.

Po oficiálním pozdravu se rozhostilo ticho. Severus čekal v pozoru a Volusianus si ho pozorně prohlížel, jako nějaký fyziognomik pokoušející se nahlédnout až na dno jeho duše.

Murena měl pocit, že muže před sebou už někde viděl – před mnoha lety. To strniště, vlasy nakrátko, šedé oči, lehce odstávající uši; to vše mu bylo povědomé, ale zatím si ho nedokázal zařadit.

Ticho se protahovalo a začínalo být tíživé.

Murena na sobě nedával nic znát. Co to celé má znamenat? Jde snad o zatčení zrádce, povýšení důstojníka za projevené zásluhy nebo snad ještě něco jiného, temnějšího? V kanceláři nebyly žádné stráže a Severus byl ozbrojený. Ne, o zatčení spiklence se jistě nejedná.

V hlavě mu problesklo strašlivé podezření, jako nějaká nestvůra, která se vynořila z hlubin. Nemá být zatčený on sám? Odvlečou ho snad do sklepení a podrobí děsivému mučení? V temném světě *frumentariū* neexistoval nikdo, kdo by nemohl být podezřelý; ani nevina nezaručovala bezpečí. Murena zatlačil nepříjemné myšlenky hluboko do tmy, kam patřily.

„Jsi Gnaeus Claudius Severus, syn Publiův, jezdeckého původu, ze Samosaty v Kappadokii,“ začal konečně Volusianus, a aniž čekal na odpověď, pokračoval. „Vešel jsi První akvitánské kohortě v Británii, Třetí africké jízdní kohortě v Germánii a Druhé thrácké kohortě v Sýrii.“

Tak odtamtud ho Murena zná. Na začátku Valerianova nešťastného tažení proti Peršanům, někde severně od Karrh, vezl jako posel Severovi a jeho Thrákům zprávu. Už si na něj vzpomíná. Byl to tvrdý a zkušený důstojník.

„Poté jsi sloužil jako císařský prokurátor dohlížející na císařské statky v Arábii a Makedonii.“ Volusianus mluvil spatra, nepotřeboval žádné poznámky.

„Ano, pane.“

„Jsi připraven vrátit se zpět pod vojenské zástavy?“

„Připraven, pane.“

S energií, která popírala jeho věk, Volusianus vyskočil a s úsměvem podával muži ruku. Severus ji přijal.

„Posad' se, Severe.“

Z místnosti zmizely poslední stopy napětí.

Volusianus nalil důstojníkovi víno a posadil se opět na své místo za stolem. Vyzářovala z něj pohoda a přátelskost rolníka na venkovském trhu.

„Zdraví a radost.“

Muži si připili.

„Mohu se správně domnívat, Severe“ – Volusianus vyslovil jeho jméno způsobem, jako by hovořil se starým a blízkým druhem – „že vzhledem k tomu, že jsi vyrůstal na Východě, umíš řecky a také tu syrskou a perskou hatmatilku?“ Volusianus se na něj usmíval jako sluníčko.

„Ano, pane.“

„Pak jsi vskutku muž, kterého hledám.“ Volusianus jako mžiknutím oka odhodil zdání bodrého sedláka. „Pověz mi, co víš o pevnosti Ticha.“

Severus přimhouřil oči a snažil se dolovat v paměti. „Perská pevnost v horách jihovýchodně od Kaspického moře. Slouží jako vězení.“

„Přesně tak,“ pronesl Volusianus.

Murena chtěl ještě dodat, že Peršané trestají smrtí každého, kdo nahlas vysloví jméno kteréhokoli z vězňů držených v pevnosti, ale nedodal. *Fru-mentarius* musí vědět, kdy má mlčet.

„Nyní byl do pevnosti uvržen i synovec krále králů princ Sásán.“ Volusianus si Severa znovu ještě chvíli poměřoval pohledem. „Tvým úkolem bude dostat ho ven.“

Severovi sloužilo opravdu ke cti, že rozkaz přijal s klidem stoického filozofa, jemuž právě přikázali, aby si vzal život. Tento rozkaz říkal prakticky totéž.

„Kolik mužů budu mít k dispozici, pane?“ zeptal se po chvíli.

„Deset. Velitel *frumentariů*,“ Volusianus ukázal na Murenu, „ti poskytně osm svých nejlepších vojáků a k tomu nižšího důstojníka jezdeckého původu.“

Severus krátce pohlédl na Murenu.

„Budete cestovat v přestrojení za kupeckou karavanu z Antiochie,“ pokračoval Volusianus. „Murena vám zařídí cestovní i nákladní koně a odpovídající zboží. Nějaké otázky k tomu, co jsem ti zatím řekl?“

Severus nakrabatil čelo usilovným soustředěním. „Až prince vysvobodíme, jak se máme vrátit do impéria? Po akci nás budou pronásledovat. Naše maskování bude prohlédnuto, takže se jen těžko můžeme vydat na cestu zpět do Sýrie a nadále předstírat, že jsme pouze obyčejní kupci.“

„Do Sýrie se už vracet nebudete,“ řekl Volusianus. „Podej nějakou slušnou mapu, Mureno.“

Murena vybíral v policích odpovídající mapu a přitom v duchu obdivoval Severův klid. Ptá se, co bude *poté*, co prince osvobodí, nikoli pokud ho osvobodí. Murena pochyboval, že by se jim k pevnosti Ticha podařilo proniknout alespoň na dohled.

Když před nimi rozprostřel na stole mapu, postavili se a prohlíželi malé obrázky měst a čáry označující silnice, nepřiliš přesné nákresy hor, řek a moří.

Volusianus ukázal na obří prázdnotu stepi. Přejížděl prstem od severovýchodního cípu Černého moře na východ k moři Kaspickému. „Celému tomuto území vládne král Herulů Naulobatos. Po Balistově misi před dvěma lety je považován za přítele a spojence Říma. Naulobatos bude o tvém příjezdu informován.“

„Pane,“ Severus si odkašlal, „nebylo by lepší poslat tam člověka, kterého Naulobatos již zná?“

„S Balistou mám jiné plány,“ odmítl Volusianus jeho návrh. „Až osvobodíte prince, pojedete přímo na sever, zprava podél Kaspického moře, až se dostanete k Herulům.“

Když byl jeho osud takto zpečetěn, Severus přikývl a obrátil svou pozornost k praktickým náležitostem. „Kde se sejdu se svými *frumentarií*?“

Volusianus zabodl prst do mapy. „V Zeugmatu na Eufratu. Odsud překročíte hranice ze Sýrie do Mezopotámie.“

Murena se zadíval na malé město na široké, hnědé řece. Narodil se tam, jako syn vojáka Čtvrté Skythské legie. Ještě coby chlapec zde zažil, jak se armáda císaře Alexandra Severa snažila po porážce od Peršanů dostat přes most. Jako muž pak vstoupil do otcovy legie a bojoval na nekonečných pláních Mezopotámie. I když většinu měst v zemi nyní opět drželi Římané, každé z nich bylo v tom či onom okamžiku dobyté a vyplněno. Když padlo i samotné Zeugma, Severus si jen tak tak zachránil život,

a když byl nedaleko od Karrh zajat císař Valerianus, Severův život ochránili snad sami bohové. Holé vnitrozemí Mezopotámie bylo nyní územím nikoho, vystavené nekonečným nájezdům Peršanů i arabských nomádů. Severus a jeho záchranný oddíl budou považovat za štěstí, pokud se vůbec dostanou až tam, o ještě vzdálenější pevnosti Ticha ani nemluvě.

Prefekt pretoriánů a Severus se pustili do diskuze o zboží, které by si jejich karavana měla vzít s sebou. Zatímco si povídali, Murena si v duchu položil jednu zásadní otázku, která však nebyla nikdy vyslovena. Proč chce Volusianus prince Sásána vlastně osvobodit?

Bylo všeobecně známo, že prefekt již dlouho naléhá na Galliena, aby vedl tažení, které by osvobodilo jeho otce Valeriana z perského zajetí. Gallienus však stále váhal. Pokud by princ Sásán padl do římských rukou, válka by byla nevyhnutelná. I kdyby si ji Šáhpúr nepřál, nemohl by jen tak přejít takovou pohanu své královské prestiže. Gallienus by musel re-agovat a Volusianus by se konečně dočkal splnění svého přání. A zároveň tím prokáže, jak silný je jeho vliv na císaře.

Je ale Řím na další totální válku s Persií připravený? Vojska na Východě mají podstav a jsou nedisciplinovaná. Letos v létě mají Gallienus a císařská polní armáda překročit Alpy a zaútočit na uzurpátora Postuma na západě. Volusianus musí sázet na to, že tažení skončí nejpozději do podzimu. To je ovšem velmi nejistý předpoklad. Předchozí vpád na Postumovo území také neskončil rozhodným vítězstvím.

Sardonyx a acháty. Volusianus a Severus se konečně shodli na zboží, vyráběném v říši, které bylo v Persii nedostatkovým. Šperky a opracované kameny byly malé, ale drahocenné položky. Ta první z jejich vlastností bude ospravedlňovat nízký počet doprovodu, ta druhá pak skutečnost, že budou všichni až po zuby ozbrojeni.

Murenu napadlo, jestli Volusianus tam na Východě vůbec někdy sloužil. Možná si jako všichni lidé na západě myslí, že Peršané jsou další zženštilí a zbabělí orientálci. Pokud ano, velmi se mylí. Porazili v otevřené bitvě již čtyři římské armády. Tři z nich vedli císařové osobně. Gordianus III. byl v boji zraněn, Valerianus upadl do zajetí a Alexandr Severus může mluvit o štěstí, protože vyvázl bez úhony. Murena si ještě pamatoval perské bojovníky proudící přes hradby Zeugmatu. Na vlastní oči viděl, jak

mu zabili otce. Jistě, mají černě namalované oči a nosí navoněné hedvábí, ale rozhodně nejsou ani zbabělí, ani změkčilí.

Murena si zakládal na své loajalitě. Byl Volusianovi zavázán, ale ještě víc Římu. Válka s Persií by za dnešního stavu věcí znamenala katastrofu. Je tedy nezbytné, aby k ní král králů nedostal žádnou záminku: princ Sásán tedy nesmí být vysvobozen. Murena si nemůže dovolit vystoupit otevřeně proti prefektovi pretoriánů, ale stejně tak nemůže jít přímo k císaři. Pokud by Galliena o prefektově plánu informoval, Volusianus by se o tom dozvěděl a Murena by skončil v mučírně pod císařským palácem. Tak daleko to ovšem zajít nemusí. Severova mise skončí nejspíš nezdarem, ale v tomto případě bylo naprosto nutné, aby se tak stalo s jistotou. To by neměl být až takový problém zařídit. Murena je přece velitel *frumentariů*. Když svůj výběr provede s dostatečnou rozvahou, pojistí si, že přepadový oddíl sice vyrazí do mezopotámské pouště, ale pak už ho nikdo nikdy nespatří.

KAPITOLA 3

Eufkrat

ZE VŠECH PRAŠNÝCH VÝCHODNÍCH MĚST, jimiž Valens na své dlouhé cestě projel, Zeugma působilo nejdepresivněji. Samozřejmě že byl předpojatý. V těch ostatních strávil jen den dva, v Zeugmatu čekal již téměř půl měsíce, ale aspoň se zdálo, že jeho čekání se chýlí ke konci.

Byl den před srpnovými kalendami, tady v Sýrii vrcholilo léto. Kolem panovalo o poznání větší horko než v Římě. Valens ještě nikdy neopustil západ a tady v Zeugmatu bylo větší vedro než v jakémkoli jiném městě, které kdy navštívil. Pokud chtěl uniknout rozpáleným ulicím, musel se vyškrábat příkrou stezkou až nahoru k citadele. Pod chrámem a palácem se rozkládal sad. Zde si mladý důstojník jezdeckého původu sedl do stínu, opřel se zády o jabloň a doufal, že se mu tváří podaří zachytit alespoň nějaký záchvěv svěžího vánku. Alespoň tu byl klid.

Ovocné stromy sahalý směrem dolů k nízké, rozpadající se hradbě. Za ní po svahu klesaly červené taškové střechy neuspořádaně stojících domů. Ze strmého svahu šla téměř závrať a zdálo se, že domy stojí prakticky jeden na druhém. Asi uprostřed cesty dolů se svah na chvíli narovnal a volný rovný prostor vyplňoval další chrám, monumentální oblouk, divadlo a několik veřejných budov. Valens nelibě shlížel na symboly helénistického života pod sebou. Obyvatelé Zeugmatu se možná považují za Řeky, ale vypadají spíš orientálně. Někteří dokonce nosí náušnice a mnozí z nich mají syrská jména.

Hluboko dole se vinul Eufkrat a most, jemuž město vděčí za své jméno. Valens zabloudil pohledem na druhý břeh, k osadě jménem Apameia. Na rozdíl od Zeugmatu a jeho úzkých, křivolakých uliček byla Apameia vystavěna na klasickém šachovnicovém půdorysu. Na obou stranách řeky se nacházely opuštěné domy s propadlými střechami a ohořelými trámy jako